

'GEEN AFSCHEID VAN DE

De vrijloopstal is een prima alternatief voor een bepaalde groep melkveehouders, maar het is niet de opvolger van de ligboxenstal. Dat zegt dierenarts en adviseur Nico Vreeburg van Vetvice. Volgens Jan Oude Hengel van Bomap heeft de vrijloopstal potentie, maar zijn er nog veel vragen onbeantwoord.

Vrijloopstal

Een melkveehouder met een vrijloopstal moet begrijpen hoe hij het composteringsproces van de stalbodem aan de gang houdt.

Foto: Gertjan Zevenbergen

LIGBOXENSTAL'

“De ligboxenstal heeft zijn waarde bewezen en zal die behouden. Ik geloof niet dat we er afscheid van zullen nemen”, zegt Vreeburg. “Door gezondheidsproblemen bij melkkoeien is er een tegenbeweging tegen de ligboxenstal op gang gekomen. Maar een ligboxenstal is, mits die optimaal is uitgevoerd, net zo goed voor de koeien als een vrijloopstal”, is Vreeburgs overtuiging. En daar zit volgens hem het probleem: “Op dit moment zijn acht van de tien ligboxenstallen in wezen ‘staboxenstallen’. Ofwel, de ligboxen in 80 procent van de melkveestallen zijn niet zodanig dat de koeien er graag in liggen. De stelling is dat koeien binnen één minuut in een ligbox gaan liggen; dat is nu vaak niet het geval. En dat is slecht voor hun gezondheid.”

Geen tegenstander

Vreeburg is absoluut geen tegenstander van de vrijloopstal. “Ik vind het zeer interessant dat die stallen nu worden gezet en wil melkveehouders die overwegen zo’n stal te bouwen graag adviseren.” Ook Jan Oude Hengel van Bomap, de adviesafdeling van mengvoederfabrikant ForFarmers, staat open voor de vrijloopstal, maar vindt dat de huidige ligboxenstallen al ontzettend goed functioneren. “Als ik nu de vraag zou krijgen van een melkveehouder voor welke stal hij moet kiezen, kijk ik eerst naar wat er bij hem past, wat hij wil. Maar over het algemeen heb ik een lichte voorkeur voor een ligboxenstal zoals die nu gebouwd wordt. De vrijloopstal vind ik nog niet praktijkrijp. Er moeten nog veel vragen worden beantwoord. Is de stal bijvoorbeeld emissiearm en hoe hou je controle op de compostering?”

Toplaag is knelpunt

Oude Hengel betwijfelt of Nederlandse melkveehouders de bovenlaag van de vrijloopstal jaarrond droog kunnen houden. “De toplaag moet aan de lucht drogen, maar lukt dat op vochtige dagen? Ventilatoren kunnen zorgen voor een

droger klimaat, maar ik vraag me af of dat voldoende is.”

Ook Vreeburg ziet ventilatie als een mogelijk knelpunt. “Bij het composteringsproces komt heel veel waterdamp vrij. Dat moet je zo snel mogelijk zien kwijt te raken, want vocht is een grote vijand van een gezonde koe. Tijdens dagen met een hoge luchtvochtigheid kan het kwijtraken van vocht moeilijk zijn en zouden ventilatoren opgehangen moeten worden. Ook moet voor een goede ventilatie bij de bouw van de vrijloopstal extra rekening gehouden worden met de heersende windrichting. Maar je krijgt niet altijd toestemming van de gemeente om de stal in een bepaalde positie neer te zetten.”

'Huidige stallen functioneren goed'

De keuze van het strooisel is ook niet onbelangrijk. “Zaagsel of een ander houtproduct zijn het best”, zegt Vreeburg, “maar die zijn duur of er is moeilijk aan te komen.” Verder is het ook belangrijk dat de melkveehouder in essentie begrijpt hoe hij het composteringsproces van de stalbodem aan de gang houdt. “Het is een systeem met fijnbesturing, dat moet je niet onderschatten. De een heeft het sneller onder de knie dan de ander.” “Je moet op het juiste moment de juiste maatregelen nemen. Als je bijvoorbeeld te veel strooisel gebruikt, ondermijnt je het composteringsproces”, zegt Oude Hengel.

Kosten

Bij de keuze van een nieuwe stal kijken melkveehouders natuurlijk ook naar de kosten. Volgens Vreeburg is de totale kostprijs van een vrijloopstal hoger dan die van een ligboxenstal door de extra ruimte en het gebruik van veel duur

strooisel: “Voor een vrijloopstal is 15 m² per koe nodig, bij een ligboxenstal is dat 7 tot 11 m². Maar het gebruik van het strooisel zorgt uiteindelijk voor een hoge kostprijs.”

Oude Hengel beaamt dat er meer ruimte per koe nodig is, maar een vrijloopstal is volgens hem uiteindelijk goedkoper doordat je geen mestkelder hoeft aan te leggen. De vrijloopstal vraagt wel meer arbeid, verwacht de Bomap-adviseur. “Zo moet de compostlaag elke dag worden bewerkt met een cultivator.”

Goede ligboxenstal

Qua dierenwelzijn staat zowel de vrijloopstal als de moderne ligboxenstal op een hoog niveau, zegt Oude Hengel. “Maar dan moet wel alles onder controle zijn, zeker wat betreft diergezondheid.” Voor droogstaande en net afgekalfde koeien heeft de vrijloopstal volgens hem duidelijk meerwaarde, omdat de stal iets meer comfort biedt en de dieren vrijer kunnen bewegen.

Vreeburg is van mening dat een goede ligboxenstal net zo goed is voor de koe als een vrijloopstal. Maar wat is dan een goede ligboxenstal? “Dat is een stal met allereerst goed afgestelde ligboxen met een zachte bedekking zoals zand of diepstrooisel. Daarnaast is een dichte vloer beter dan een roostervloer. Bij het jaarrond binnenhouden van de koeien moet in ieder geval achter het voerhek rubber op de vloer liggen; daar staan de dieren immers 4 tot 6 uur per dag te vreten. Tussenpaden kunnen zonder rubber, daar lopen de koeien vaak maar korte tijd. In de melkstal en de helft van de wachtruimte is rubber op de vloer wel weer belangrijk. Wij noemen dat strategisch rubber; de koeien worden naar de melkstal gelokt door de zachtere vloer daar. En lokken werkt beter dan duwen.” <